

Asia: VM068:00/2017

Kuuleminen henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportista

Nykytilan ongelmat

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Sinänsä mielenkiintoinen ja asian monitahoisuuden ymmärtämistä lisäävä dokumentti. Jäin kuitenkin miettimään perustason tavoitteita.

Jos lähtökohtana on, että henkilö/yksilö on aina jonkin yhteiskunnan (valtio, EU jne.) jäsen ja yhteiskunnalla on velvoitteita jäsentään kohtaan, niin jäsenelläkin on velvoitteita (oikeuksiensa lisäksi) yhteiskuntaa kohtaan. Eikö tällöin pidä aina lähteä siitä, että ensin tunnistetaan henkilöllisyys (henkilöidentiteetti) ja vasta tämän jälkeen katsotaan, mitä rooli-identiteettejä kyseiseen henkilöidentiteettiin on liitetty? Vastannee nykyistä käytäntöä henkilötunnuspohjaisine kuvallisine henkilökortteineen ja poikkeaa selvästi esim. viimeisenä esitetystä hajautetusta mallista, jossa liikkeelle lähdetään elämäntapahtumiin kytketyistä rooli-identiteeteistä ja näiden pohjalta(?) yritetään muodostaa käsitys henkilöidentiteetistä. Pidän vaarana sitä, että rooli-identiteeteistä liikkeelle lähdettäessä väärinkäytösten mahdollisuudet ovat helppoja. Tai sitten pitää rakentaa todella hyvin toimivat elämäntapahtumapalvelujen keskinäiset kytkennät, jotka vähentävät väärinkäytösten mahdollisuuksia.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

Juuri henkilöidentiteetistä liikkeelle lähteminen.

Tulevaisuuden näkymät ja haasteet

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Raportissa esitetyt esimerkit kattavat nämä jo hyvin.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

Ongelmatkin on hyvin havaittu. Nykyinen henkilötunnus sisältää tietoja, joita sen ei tarvitse kertoa (ikä, sukupuoli), joten jokin neutraali numerosarja on parempi. Vaikka puhelinnumerojen tyyliin 12 numeroa 3 paloihin jaettuna 111 222 333 444 :). Tuolla saa jo biljoona ihmistä katettua.

Raportissakin havaittu ongelma on se, että pelkällä numerolla ei vielä tunnista mitään ja sen avulla ei mitään oikeuksiakaan pidä saada. Tarvitaan henkilöön liittyviä identifikaattoreita, jotka kytkevät henkilön ja numeron toisiinsa ja välineitä, joilla kytkentä voidaan havaita. Lienee pakko mennä biometrinen tunnistaminen puolelle ja tähän todetaan raportissa haastavaksi.

Oletteko tunnistanne sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

Jos hyväksytään se, että ensin on selvitettävä henkilöidentiteetti ennen kuin edetään rooli-identiteetteihin, raportti ei tähän selvittämiseen (henkilöllisyyden tunnistamiseen) anna selvää vastausta. Pitääkö henkilöllä jatkossakin olla henkilökortti, jossa on kasvokuva ja tätä täydentävässä henkilötunnus, joka on esim. kaksiosainen: 1) tuo merkityksellisen numero ja 2) esim. hologrammikuva, joka on muodostettu henkilön biometrinen tunnistaminen yhdistelmästä? Hologrammi voidaan lukulaitteella purkaa alkuperäiseksi tunnistukseksi, mutta sitä ei voida sellaisenaan käyttää esim. mihinkään palveluun pääsemiseksi, vaan se vaatii vielä palveluun liittyvän rooli-identiteetin tunnuksineen. (Tarvitaanko kasvokuvaa, jos jonkinlainen hologrammi tms. korvaa biometriset tunnistukset?)

Biometria

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

Kirjoittelin jo edelliseen kohtaan. Pidän jopa välttämättömänä, jos lähtökohtana on henkilön tunnistaminen.

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

Tunnen aluetta huonosti, mutta ylempänä asialla spekuloin liittäen biometrinen tunnistaminen pohjalta tehtäviin luettavissa oleviin(?) hologrammeihin tms.

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Raportissa kerrottiin riskeistä hyvin, mutta en pidä niitä ylitsepääsemättöminä esteinä.

Ratkaisumallien arviointi

Kommentteja minimimallista

Ei riitä ja syytkin kerrottu raportissa.

Kommentteja keskitetystä mallista

Ehkä lähinnä omaa tavoitelaani, mutta lähtien henkilöidentiteetistä.

Kommentteja hajautetusta mallista

En usko toimivuuteen. Vaatii rooli-identiteettien aukotonta toisiinsa kytkemistä, jos halutaan estää väärinkäytökset.

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

Tarinat jo yllä.

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

Suurin puute siis se, että lähdetäisiin liikkeelle rooli-identiteeteistä.

Vaikutukset

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

Kyse siis mallin toimivuuden testaamisesta, ei siitä millaisia vaikutuksia uuteen tunnusmalliin menemisestä olisi? En valitettavasti osaa kumpaankaan näin pikaisesti kantaa ottaa.

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

Raportin johto- ja työryhmissä eri tahot jo kohtuu hyvin edustettuina. Ehkä mukaan otettava yksityisenkin puolen toimijoita, jotka ovat mukana tarjoamassa elämäntapahtumapohjaisia palveluja kansalaisille.

Miten arvioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

- A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki
- B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuolietieto
- C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika
- D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

En ole vastuussa tällaisista järjestelmistä.

Muut kommentit

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

-

Avoin vastauskenttä

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

-

Kallavuo Martti

Valtiokonttori - Talous, tieto ja työelämä -toimiala (huom. vastaukset omiani, ei työnantajan)